

FÖRORD

FRÅGAN OM SKAPELSE OCH EVOLUTION är en diskussion på många nivåer. Det gör frågan snårig och svåröverskådlig. I grunden handlar den om hur vi tolkar vissa av Bibelns texter, hur vi tolkar vissa vetenskapliga teorier (i synnerhet evolutionsteorin) och hur vi tolkar relationen mellan dessa storheter. Kortfattat kan vi kalla dessa tre områden 1) Bibeln, 2) vetenskapen, och 3) relationen mellan Bibeln och vetenskapen. Inom vart och ett av dessa områden finns ett antal avgörande underfrågor, bland andra:

Bibeln:

- Hur ser en korrekt tolkning ut när det gäller nyckelord i 1 Mos 1–11?
- Vilken genre (eller vilka genrer) tillhör texterna i 1 Mos 1–11?
- Hur förstod mottagarna av 1 Mos 1–11 dessa texter?
- På vilket sätt är de omkringliggande antika kulturerna relevanta för vår tolkning av 1 Mos 1–11?
- Hur har 1 Mos 1–11 tolkats genom kyrkohistorien, och hur pass viktigt eller oviktigt är det för vår tolkning?
- I vilken mån och på vilket sätt har vårt moderna samhälle med dess filosofi och vetenskap påverkat vår bibeltolkning?

Vetenskapen:

- Vilka är evolutionsteorins olika påståenden, och vilken vetenskaplig status har respektive påstående?

- I vilken mån bygger evolutionsteorins påståenden på naturalistisk filosofi?
- Hur kan vi förklara universums existens och livets uppkomst, och hur relaterar dessa förklaringar till evolutionsteorin?
- Vilken vetenskapsfilosofi gör mest rättvisa åt vetenskapen så som den faktiskt bedrivs, och på vilket sätt kommer vårt vetenskapsfilosofiska ställningstagande att påverka vår tolkning av evolutionsteorins vetenskapliga status?
- Vad är skillnaden mellan det som vetenskapen kan belägga kontra samhällets populariserade uppfattning om vad vetenskapen säger?

Relationen mellan Bibeln och vetenskapen

- I vilken grad existerar en konflikt mellan Bibelns påståenden och vetenskapens påståenden, och vari består i så fall denna konflikt?
- I den mån en konflikt föreligger mellan Bibeln och vetenskapen, vilken av dessa storheter bör få tolkningsföreträde och varför?
- Vilka teologiska frågeställningar berörs av de naturvetenskapliga ursprungsteoriernas påståenden, och på vilket sätt?
- Hur ser relationen ut mellan kristen tro och vetenskap i allmänhet, och hur bör detta påverka den kristnes relation till evolutionsteorin?

Diskussionen berör alltså vitt skilda områden som bibelforskning, teologi, bibeltolkningshistoria, historia, idéhistoria, biologi, mikrobiologi, fysik, kemi, geologi, informationsteori, vetenskapsfilosofi och även psykologi och sociologi. Därför är det inte konstigt om diskussionen kan bli svåröverblickbar. Faktum är att icke-snåriga diskussioner om detta förmodligen är alltför ytliga för att ens vara av intresse. Alltför mycket förenkling riskerar att skymma de frågeställningar som måste diskuteras.

Därför är det inte heller realistiskt att tro att en diskussionsbok som denna kan reda ut alla frågetecken. Ett realistiskt mål är i stället att den ska bidra till en fördjupad förståelse av diskussionens många nivåer, nyanser och argument och därmed kanske bidra till en ökad förståelse för de perspektiv som man inte delar.

Ett mål jag har som initiativtagare till denna bok – och som jag delar

med mina kollegor i Apologia – är att boken ska bidra till en större enighet mellan bibeltroende kristna som har kommit till skilda slutsatser i sin syn på skapelse och evolution. Enighet nås inte genom att skrapa på ytan. Det krävs ett ärligt samtal om meningsskiljaktigheter för att rensa bort onödiga kontroverser och missförstånd. Även om man i slutänden inte är överens, kan en ökad förståelse för den andres perspektiv och motiv öka den andliga enhet som vi är kallade att ha med alla som av hjärtat bekänner Jesu namn. Vi ser denna typ av samtal som nödvändiga för en större enighet, inte minst därför att det hör till den kristna överlåtelsen att i kärlek söka sanningen tillsammans. Det kan förvisso leda till att vissa konflikter blir ännu tydligare och skarpare. Men det ser vi inte som ett hot mot sann enhet. Endast falsk enhet kan uppnås genom att skyla över viktiga konflikter.

Men enhet har inget egenvärde. Det är enhet i *sanning* som är viktigt. Därför hoppas vi att denna bok – och liknande dialoger och diskussioner – ska kunna leda oss lite närmare sanningen. Och vad är då bättre än att låta varmt troende och pålästa kristna mötas för samtal och diskussion?

Det är därför vi har samlat fyra kunniga och välartikulerade representanter för fyra olika förhållningssätt till skapelse och evolution. De fyra är alla bibeltroende kristna som betraktar Bibeln som Guds ord och som auktoritet för lära och liv. Samtidigt hyser de alla en stor respekt för vetenskapen. De tror var för sig att både Bibeln och vetenskapen stöder (eller i alla fall inte motsäger) deras respektive perspektiv. De är dessutom medvetna om att ingen har hela bilden. Mycket kunskap saknas och ny kunskap kan komma att omkullkasta det vi nu tror oss veta. Men var och en av dem försöker så gott de kan att ge den helhetsbild som de finner rimligast. Låt mig nu kort presentera de fyra författarna.

Göran Schmidt – ungjordskreationism

Göran har en civilingenjörsutbildning (kemiteknik), har studerat marinbiologi och är utbildad lärare och rektor. Han har även varit "tältmakarpastor" inom pingströrelsen i 11 år. Han är sedan 2015 ordförande för föreningen Genesis.

Den ungjordskreationism som Göran företräder säger att texterna i

Första Moseboken kapitel 1–11 bör läsas så bokstavligt och rättframt som möjligt. Det innebär att livet har startat flera gånger då Gud har skapat de olika djurslagen (inklusive människan) var för sig. Göran tror inte på gemensamt ursprung, det vill säga att alla livsformer härstammar från en enda ursprunglig livsform. Beskrivningen av syndafallet ska ses som en rättfram beskrivning av vad som hände, och följden av syndafallet var att döden kom in i skapelsen (för både djur och människor). Syndafloden var global, och släkttavlorna i Första Moseboken 5 och 11 ska tolkas så bokstavligt som möjligt och visar att hela skapelseberättelsen utspelar sig cirka 4000 år f Kr, vilket innebär att universum, jorden, livet och människan har funnits i cirka 6000 år.

Krister Renard – gammaljordskreationism

Krister är fysiker och har skrivit en universitetslärobok i fysik samt en välspriidd bok om vetenskap och tro.¹ Krister försvarar ett gammaljordskreationistiskt perspektiv. Det innebär att han i huvudsak delar den evolutionskritik som framförs av ungjordskreationister men med den skillnaden att han anser att både universum och jorden är gamla (universum cirka 13,8 miljarder år och jorden cirka 4,5 miljarder år). Det innebär att ordet ”dag” i skapelseberättelsen ska uppfattas som en längre period och inte som en 24-timmarsdag. Utifrån detta perspektiv blir det svårare att datera syndafallet och syndafloden. Men Krister tror på ett historiskt syndafall och en global flod.

Sebastian Ibstedt – ID-vänlig teistisk evolution

Sebastian har studerat molekylärbiologi och doktorerat i mikrobiologi och är även läkare. Sebastian försvarar en version av teistisk evolution som inte tar avstånd från intelligent design (ID). Vi har därför valt att kalla hans perspektiv för ”ID-vänlig teistisk evolution”. Det innebär inte att ungjordskreationism eller gammaljordskreationism skulle vara mindre ID-vänliga, men då många teistiska evolutionister är kritiska mot ID är det befogat att beteckna Sebastians teistiska evolutionism just som ID-vänlig. Sebastian accepterar tanken på gemensamt ursprung men tror inte att den traditionella darwinistiska mekanismen (mutationer i kombination med

naturligt urval) räcker för att förklara evolutionen. Han tror att Gud ytterst sett är nödvändig för att föra evolutionen (eller evolutionsliknande processer) framåt. Gud har således skapat genom till synes naturliga processer. Detta skapar frågor om hur man bör tolka Adam och Eva, syndafallet, släkttavlorna och syndafloden. Sebastian diskuterar olika lösningar på dessa problem.

Lars Gunther – teistisk evolution

Lars är utbildad pastor i Ekumeniakyrkan och har gått flera högskolekurser om vetenskap och tro. Han skriver regelbundet på sin blogg itpastorn.nu om frågor som rör karismatik, filosofi, teologi, vetenskap och idéhistoria. Lars försvarar teistisk evolution, vilket innebär att man ser på evolutionen som det huvudsakliga sättet genom vilket Gud har format de olika livsformerna. Teistisk evolution tenderar att betrakta texterna i 1 Mos 1–11 som bildliga framställningar av teologiska sanningar anpassade efter dem som först tog emot texterna. De ska inte ses som bokstavliga beskrivningar av hur Gud gjorde när han skapade universum och livet.

Bokens upplägg och redaktörens prioriteringar

Boken är uppdelad i fyra delar där varje del börjar med en presentation av ett av de fyra perspektiven. Därefter kritiserar presentationen av de tre andra skribenterna, följt av ett svar på kritiken. Boken avslutas med ett efterord av mig som redaktör.

Det bör också tilläggas att var och en av debattörerna talar enbart för sig själva. Deras uppfattningar finns inom en viss huvudfåra, men de ska inte ses som representanter för någon väl avgränsad och väletablerad position. Under respektive huvudfåra finns nämligen en mångfald underpositioner, och gränserna mellan huvudfåror är inte alltid så tydliga. Därför är det svårt att tala om en "ortodox" ungjordskreationism eller en "rättrogen" teistisk evolutionism. Vi har därför bett skribenterna att inte presentera något annat än sin egen uppfattning. Som redaktör har jag valt att styra diskussionen så lite som möjligt. Jag har försökt att få skribenterna att inte "tala förbi" varandra utan i möjligaste mån tala *till* varandra. Att hjälpa de fyra att återge den andres perspektiv på ett rättvisande sätt

har också varit en uttalad målsättning samt hålla koll på tonläget. För att boken inte ska bli alltför omfattande har jag hållit hårt på de gränser som vi har bestämt för antalet tecken. Detta har förståeligt nog skapat en hel del frustration hos skribenterna. De har mycket mer att säga om i stort sett allt som denna bok tar upp. Därför rekommenderas läsaren att fortsätta följa diskussioner och inlägg på författarnas egna hemsidor och bloggar, som de också hänvisar till i slutnoterna.

Även om många läsare – och inte minst författarna själva – upplever att många tanketrådar fortfarande hänger löst, hoppas jag att boken ska fylla flera viktiga syften, dels att den ska främja vårt gemensamma sökande efter sanning och vår andliga enhet som kristna och dels att den ska hjälpa oss att ta vår tro både på Bibelns ord och på naturens vittnesbörd om vår Skapare på större allvar.